

Khomishenara Edward Kieswetter o kgethilwe ho ba Motlatsamodulasetulo wa Foramo ya OECD e mabapi le Taolo ya Lekgetho (FTA)

Athens, 15 Pudungwana 2024, – Khomishenara ya Ditshebeletso tsa Lekgetho tsa Afrika Borwa (SARS) Edward Kieswetter o kgethilwe ho ba Motlatsamodulasetulo wa Foramo ya OECD e mabapi le Taolo ya Lekgetho. Tsebiso ena e entswe kopanong ya kakaretso ya 17 ya FTA e neng e le mane Athens Greece ho tloha ka la 13-15 Pudungwana 2024. Khomishenara Kieswetter o tla sebetsa mmoho le Mong. Bob Hamilton, e leng Khomishenara ya Taolo ya Lekgetho ya Canadia ebile e le Modulasetulo wa FTA, mmoho le Mme Nina Schanke Funnemark, Molaodikakaretso wa Taolo ya Lekgetho wa Norway le ho ba Motlatsamodulasetulo e mong wa FTA. Biro ena e fapafapaneng e ikamahanya le Modulasetulo le Motlatsamodulasetulo ka ho fana ka tsela ya tshebetso e lokelang ho latelwa ke FTA dilemong tse pedi tse tlang. Ho phahamiswa ha Khomishenara Kieswetter ho beha Afrika Borwa maemong a mawala kahara Foramo ya OECD e mabapi le Taolo ya Lekgetho (FTA) a ho ba le hlohleletso hodima Biro hore e phethahatse ditabatabelo tsa dinaha tse ntseng di thuthuha.

Ho kgethweng ha hae, Khomishenara Kieswetter o tobokeditse bohlokwa ba tema e kgathwang ke Afrika Borwa dipuisanong tse mabapi le lekgetho: *“SARS haesale e hahamella ho fihella maikemisetso a mawala a ho ba le mokgwatshebetso wa lekgetho o thehilweng hodima boikobelo ka boithaopi, mme moo ho lokelang, ho phethahatsa sena ka boikarabelo le ntle le qeaqeo. Sepheo se mawala sa SARS se tshetswa ke maikemisetso a robong a mawala. Sepheo se mawala sa 8 ke ho “Ho sebetsa mmoho le bakgathatema ho ntlafatsa mokgwatshebetso wa tsa lekgetho”. Khomishenara Kieswetter o boetse a tswela pele ka hore: “Seabo sa rona diforamong tsa boditjhabatjhaba se toboketsa bohlokwa ba bolenake bo sebetsang ka ho phethahala, ho akareditswe le ba kang FTA. Tse ka bakang kotsi ho tsa lekgetho ha di felle feela madibohong a naha. Tse ka bakang kotsi ho tsa lekgetho di ka etsahala hohle lefatsheng. Ha ho naha e ka iketsang sehlekehleke ho tsa ditjhelete. SARS e tla kgona ho sebetsa ka ho phethahala ebang feela re ikamahanya le marangrang a boditjhabatjhaba le bolekanane bo kgontshang tshebedisano ho phatlalla le meedi le ho ntlafatsa boikobelo ba lekgetho ka boithaopi. Sena se thusa ponelopele ya rona ya ho aha taolo ya lekgetho e bohlale le ya sekwalekwale eo botshepehi ba yona bo sa belaelweng, e tlang ho hlomphelele le ho tlotlwa ke bohle mme seabo sa rona ho FTA, e leng foramo e hlomphehang ya tsa lekgetho, se bohlokwa ho etseng hore ponelopele ya rona e be nnete.”*

FTA e thehilwe ka 2002 mme ha jwale e kopanya bakhomishenara ba makgetho le bahlanka ba tsa taolo ya lekgetho ho tswa dinaheng tse fetang 50. FTA e ikgethile hobane ke yona feela e nang le maemo a ho ba foramo eo e leng Hlooho ya Taolo ya Lekgetho e kopanyang boitsebelo le boiphihlelo ba ditho tsa yona ho arolelana ka tsebo, le ho etsa dipatlisiso ho tse tshwanang le ho tla ka mehopolo e metjha le ditsela tsa ho ntlafatsa taolo ya tsa lekgetho lefatsheng ka bophara ka thuso ya boetapele ba karolelano ya menahano, karolelano ya tsebo le tse hlwahlwa tse ka phethahatswang le ho tjhoriswa ha disebediswa tse ntjha.

Kopano ena ya kakaretso e mane Athens e ne e tshwere tlasa mookotaba o reng "The transformation of tax administration". *"Ho tlišwa ha diphetoho taolong ya tsa lekgetho ke taba e ntse e ba bohlokwa le ho feta ka sepheo sa ho tšhorisa mehlodi ya lehae (DRM) le ho fihella maikemisetso a United Nations Sustainable Development (SDGs). Ka ho qoleha, ho phethahatswa ha DRM ka tsela ya lekgetho ho bohlokwa ho tshehetsweng ka ditjhelete ha botsetedi ba moralo wa motheo, thuto le tsa bophelo bo bottle, e leng tsa bohlokwahlokwa horeng ho fihlellwe maikemisetso a bitswang SDGs. Lekgetho ke mohlodi wa nako e telele le o tshehetsang ditjhelete tsa setjhaba, haholoholo dinaha tse ntseng di thuthuha", ho rialo Khomishenara Kieswetter puong ya hae ya pulo ya kopano ya kakaretso.*

Baromuwa kopanong ena ya Athens ba bile le dipuisano tse matla tse mabapi le ditaba tse melomong ya bohle tse mabapi le taolo ya lekgetho, tseo ha ra tse ding di akaretsang, ho tlišwa ha diphetoho taolong ya lekgetho, diphephetso le menyetla ho tsa boetapele, diphetoho ho tsa dijithale ho thusa hore metjha ya lekgetho e be e bonolo le e etsahalang ka yona nako eo, nnetefaletso ya lekgetho, le ho phethahatswa ha kaho ya bokgoni taolong ya tsa lekgetho lefatsheng ka bophara. Kopano e ile ya boela ya kgakola mmotlolo wa FTA o tobileng ho tliša tekano ya bong o bitswang *Gender Balance Maturity Model*.

Nakong eo a neng a thuisa dipuisano tsa matsatsi a mararo tsa Foramo ena, Khomishenara Kieswetter o boletse hore "Re phela lefatsheng le ntseng le ba tshopodi le ho feta moo bolaodi ba lekgetho bo tlamehang ho phethahatsa thomo ya bona ya ho tšhorisa mehlodi ya lehae. Re bona ho ata ha ditlolo tsa molao tsa lekgetho le tsa ditjhelete mme tsena ha di bake feela ho dutla ha mokotla wa naha empa di boela di hohola kopano ya setjhaba. *Re ikemiseditse ho aha taolo ya tsa lekgetho le ya tsa bolaodi ba meedi ya sekwalekwale le e bohlale. Ntle le SARS e sebetsang hantle, demokrasi ya rona e tla hloka tshehetso ya ditjhelete"*

Kgokanyo: FTA Plenary 2024 – Statement of Outcomes:

<https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-issues/tax-administration/outcome-statement-2024-fta-plenary-meeting.pdf>